

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
РАДИ»
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ТА ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ
КУ «ЧЕРКАСЬКИЙ МІСЬКИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ УСТАНОВ ОСВІТИ»
ЧЕРКАСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

**УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА
11 КЛАС**

(рівень стандарту)

Конспекти уроків

***Черкаси
2020***

Рекомендовано до друку вченою радою КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради» .

Протокол №2 від 02.06.2020 року

Авторський колектив у складі:

Поволоцької Ірини Миколаївни, учителя української мови і літератури Черкаської спеціалізованої школи I – III ступенів № 13 Черкаської міської ради, керівника групи,

Дзеціни Наталії Петрівни, учителя української мови і літератури Черкаської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 6 Черкаської міської ради;

Дядик Ганни Василівни, учителя української мови і літератури Черкаської спеціалізованої школи I – III ступенів № 13 Черкаської міської ради;

Платонові Світлани Олексіївни, учителя української мови і літератури Черкаської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 15 Черкаської міської ради;

Понури Лариси Олександрівни, учителя української мови і літератури Черкаського колегіуму «Берегиня» Черкаської міської ради;

Прудько Ірини Петрівни, учителя української мови і літератури Черкаської приватної загальноосвітньої школи I-III ступенів «Софія»;

Третяк Вікторії Павліни, учителя української мови і літератури Першої міської гімназії Черкаської міської ради;

Ус Ольги Василівни, учителя української мови і літератури Черкаської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 8 Черкаської міської ради;

Шепеленко Валентини Євгеніївни, учителя української мови і літератури Черкаської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 15 Черкаської міської ради;

Нетребенко Маргарити Аркадіївни, учителя інформатики Черкаської спеціалізованої школи I – III ступенів № 13 Черкаської міської ради;

за загальною редакцією

Бондаренко О. А., завідувачки лабораторії-центру зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», **Огієнко В. І.**, методиста КУ «Черкаський міський методичний кабінет установ освіти»

Рецензенти:

Пахаренко В.І., доктор філології, професор Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького;

Лобенко Н.М., методист лабораторії-центру зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

Збірник складається з розробок уроків з української літератури для 11-го класу, укладених згідно з навчальною програмою з української літератури для 10–11 класів (рівень стандарту), створеною на основі Державного стандарту базової й повної загальної середньої освіти та відповідно до Концепції «Нової української школи».

Запропоновані види робіт і завдань, інтерактивні форми й методи організації сучасного уроку української літератури, інтегрування навчального матеріалу, урахування наскрізних ліній якнайкраще сприяють формуванню предметних (літературних) і ключових компетентностей учнів.

Збірник розрахований на вчителів-словесників, методистів, студентів філологічних факультетів педагогічних вищих освітніх закладів, слухачів курсів підвищення кваліфікації.

**ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ
11-Й КЛАС**

Українська література

Усього – 70 год. На тиждень – 2 год. Текстуальне вивчення – 57 год.

Розвиток мовлення – 4 год (у межах годин на текстуальне вивчення).

Позакласне читання – 2 год. Література рідного краю – 2 год. Резервний час – 7 год.

Скорочення: ТЛ – теорія літератури; НЛ – наскрізна лінія.

№ з/п	К-сть годин	Зміст навчального матеріалу	Примітка
		<i>I семестр</i>	
		ВСТУП. «РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ»	
1	1	Суспільно-історичні умови розвитку української літератури ХХ ст., основні стильові напрями ТЛ: “розстріляне відродження”	
		ЛІТЕРАТУРНИЙ АВАНГАРД Михайль Семенко	
2	1	Авангардні тенденції в українській поезії 1920-х рр. Михайль Семенко — поет-футурист. Урбаністичні мотиви лірики («Бажання», «Місто», «Запрошення») ТЛ: авангард, футуризм, урбанізм	
		ПОЕТИЧНЕ САМОВИРАЖЕННЯ Павло Тичина	
3	1	Провідна роль поезії у 20-ті роки. Павло Тичина – найбільший модерніст 20-х років. Феномен “кларнетизму”. Збірка «Сонячні кларнети». “Арфами, арфами...” ТЛ: кларнетизм	
4	1	Павло Тичина. Поєднання тенденцій символізму, неоромантизму, експресіонізму, імпресіонізму. “О панно Інно...”, “Ви знаєте, як липа шелестить...” ТЛ: вітаїстичність, експресіонізм	
5	1	Павло Тичина. «Одчиняйте двері». Художнє відтворення національно-визвольного пробудження народу. Уславлення борців за вільну Україну у вірші «Пам’яті тридцяти» ТЛ: вітаїстичність, експресіонізм	
		Євген Плужник	
6	1	Євген Плужник — один із провідних поетів «розстріляного відродження». Урівноваженість душевного стану ліричного героя, мить і вічність у чуттєвому вираженні. «Вчись у природи творчого спокою», «Ніч... а човен — як срібний птах!» ТЛ: поглиблення поняття про ліричного героя	
7	1	<i>Урок літератури рідного краю №1.</i> Поети рідного краю	
		«КИЇВСЬКІ НЕОКЛАСИКИ» Максим Рильський	
8	1	Група «київських неокласиків». Різногранний творчий шлях М.Рильського. Філософічність, афористичність його лірики. Захоплення красою й величчю світу («Солодкий світ!..») ТЛ: філософічність	
9	1	Максим Рильський. Сонет «У теплі дні збирання винограду» – вишуканий зразок неокласичної інтимної лірики. Краса	

		природи, краса людини та її почуттів. Звернення до античних образів ТЛ: сонет	
10	1	<i>Контрольна робота № 1. “Розстріляне відродження”.</i> Літературний авангард. Поетичне самовираження. “Київські неокласики”	
		ПРОЗОВЕ РОЗМАЇТТЯ Микола Хвильовий	
11	1	Микола Хвильовий. Провідна роль у літературно-мистецькому житті 1920-х років. «Я (Романтика)» — новела про добро і зло в житті та в душі	
12	1	Микола Хвильовий. «Я (Романтика)». Проблема внутрішнього роздвоєння людини. Образ ліричного «Я». Роль присвяти. Образ матері, його символічність	
		Юрій Яновський	
13	1	Творча біографія Юрія Яновського. Романтичність світовідчуття. Новаторство художньої форми («Майстер корабля»): модерний сюжет, що інтригує, умовність фабули, зміщення часопростору ТЛ: художній час і простір, умовність зображення	
14	1	Юрій Яновський. “Майстер корабля”. Проблеми творення нової української культури, духовності української людини, символічність образів. Неоромантичні герої То-Ма-Кі, Режисер, Сев, Тайях та їх прототипи	
15	1	Модерністські образи Міста, Моря. Морально-етичні колізії твору. Національне кризь призму загальнолюдського	
		Валер'ян Підмогильний	
16	1	Валер'ян Підмогильний. Життєвий і творчий шлях письменника. Роман «Місто» ТЛ: урбаністичний роман	
17	1	Валер'ян Підмогильний. «Місто». Світовий мотив підкорення людиною міста, самоутвердження, інтерпретовані на національному матеріалі	
18	1	Зображення «цілісної» людини: у єдності біологічного, духовного, соціального. <i>Урок мовленнєвого розвитку №1. Письмовий твір-характеристика «Маргінальний образ українського інтелігента»</i>	
19	1	Валер'ян Підмогильний. “Місто”. Морально-етичні колізії твору. Жіночі образи в ньому	
		Остап Вишня	
20	1	Життя і творчість Остапа Вишні. «Моя автобіографія» — гумористична розповідь письменника про свій життєвий шлях	
21	1	“Сом”. “Письменники”. Пейзаж, портрет, характер людини, авторський голос, народні прикмети, прислів'я та приказки в усмішках ТЛ: усмішка	
22	1	<i>Контрольна робота № 2. Прозове розмаїття</i>	
		МОДЕРНА ДРАМАТУРГІЯ Микола Куліш	
23	1	Розвиток національного театру, драматургії 1920-1930 рр. Життєвий і творчий шлях Миколи Куліша. Сатирична комедія	

		«Мина Мазайло». Специфіка комедійного жанру: про серйозне легко, грайливо ТЛ: сатирична комедія	
24	1	Микола Куліш. «Мина Мазайло». Розвінчання національного нігілізму, духовної обмеженості на матеріалі українізації. Сатиричне викриття бездуховності обивателів, які зрікаються своєї мови	
25	1	Микола Куліш. «Мина Мазайло». Образи дійових осіб. Сценічне втілення. Актуальність п'єси у наш час	
26	1	<i>Урок позакласного читання №1.</i> Василь Шкляр. «Маруся»	
		ПЕРЛИНИ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ Богдан-Ігор Антонич	
27	1	Література в Західній Україні до 1939 р. Життя і творчість Богдана-Ігоря Антонича. «Зелена євангелія» – нерозривна єдність природи і людини, ідея життєствердження. ТЛ: міфологізм, асоціативність	
28	1	Поєднання язичницьких мотивів із християнськими («Різдво», *«Коляда»). Роздуми над поезією Богдана-Ігоря Антонича	
		Осип Турянський	
29	1	Осип Турянський. «Поza межами болю» - поема у прозі, що хвилює, єднає людські серця, звільняє і просвітлює душу. Загальнолюдські мотиви й гуманістичні цінності ТЛ: поема у прозі	
30	1	О. Турянський. «Поza межами болю». Біологічні інстинкти і духовна воля до життя. Ідея перемоги духа над матерією. <i>Урок мовленнєвого розвитку №2.</i> Дискусія «У чому сенс життя?»	
31	1	<i>Контрольна робота № 3.</i> Модерна драматургія. Перлини західноукраїнської літератури	
		«ПІД ЧУЖИМ НЕБОМ» Євген Маланюк	
32	1	Література письменників-емігрантів. «Празька школа» української поезії та її представники. Євген Маланюк. Художнє осмислення трагічної історії України, оптимістичний висновок про її майбутнє в поезії «Уривок з поеми»	
		<i>II семестр</i>	
33	1	Євген Маланюк. «Напис на книзі віршів...» – ліричний роздум про призначення поезії, важливості місії поета закарбовувати свій час для нащадків	
		Іван Багряний	
34	1	Іван Багряний. Основні віхи життя й творчості митця. «Тигролови» як український пригодницький роман ТЛ: пригодницький роман	
35	1	Іван Багряний. «Тигролови». Проблема свободи й боротьби за своє визволення. Жанрові особливості. Ідея перемоги добра над злом	
36	1	Іван Багряний. «Тигролови». Вольовий характер Григорія Многогрішного. Родина Сірків, майор Медвин. Символіка роману. Актуальність для нашого часу	
37	1	<i>Урок позакласного читання №2.</i> Сергій Жадан. «Ворошиловград»	
		ВОЄННЕ ЛИХОЛІТТЯ Олександр Довженко	
38	1	Участь українських письменників у Другій світовій війні.	

		Трагічна творча біографія Олександра Довженка. Джерело вивчення історії його життя і трагічної доби – «Щоденник» ТЛ: публіцистичність	
39	1	Олександр Довженко. «Щоденник». Правда про український народ, його історію крізь призму авторського бачення й оцінки. Національні та загальнолюдські проблеми	
40	1	Олександр Довженко. «Зачарована Десна». Історія написання, автобіографічна основа, сповідальність. Поєднання минулого й сучасного. Морально-етичні проблеми ТЛ: кіноповість	
41	1	Олександр Довженко. «Зачарована Десна». Два ліричні герої: малий Сашко і зріла людина	
42	1	<i>Урок мовленнєвого розвитку №3. Усний твір-роздум «Моральна краса й духовна велич людини в кіноповісті О. Довженка "Зачарована Десна"»</i>	
		Олесь Гончар	
43	1	Загальна характеристика доробку Олесь Гончара. Мрія й дійсність у новелі «Модри Камень». Романтична ідея кохання, що перемагає смерть ТЛ: новела (поглиблено)	
44	1	Олесь Гончар. «Модри Камень». Образи українського бійця і юної словачки Терези. Особливість оповіді, роль кольорової гама в новелі	
45	1	<i>Контрольна робота № 4. Під чужим небом. Воєнне лихоліття</i>	
		ЛІТЕРАТУРНЕ «ШІСТДЕСЯТНИЦТВО»	
		Василь Симоненко	
46	1	Нова хвиля відродження української літератури на початку 1960-х років. «Шістдесятництво». Василь Симоненко. Коротко про митця. Образ України, громадянський вибір поета («Задивляюся у твої зіниці...»). Мотив самоствердження людини у складному сучасному світі, її самодостатність і самоцінність («Я...») ТЛ: віршові розміри (повторення)	
		Дмитро Павличко	
47	1	Основні відомості про Дмитра Павличка. Вірш «Два кольори», який став народною піснею. Збірка любовної лірики «Таємниця твого обличчя». Використання фольклорних, персоніфікованих образів для передачі глибокого почуття кохання (*«Я стужився, мила, за тобою...»)	
		Іван Драч	
48	1	Іван Драч - невтомний шукач нового змісту й нової форми в поезії. Переосмислення жанру балади. «Балада про соняшник» – поетичний роздум про суть мистецтва, процес творчості. Символічність образу соняшника, сонця ТЛ: балада (повторення)	
		Микола Вінграновський	
49	1	Микола Вінграновський — поет, прозаїк, кіномитець. «У синьому небі я висіяв ліс». Інтимна лірика зб. «Цю жінку я люблю». Глибокі любовні переживання ліричного героя, передані образною символікою, символічною кольористикою (синім кольором)	
		Григор Тютюнник	
50	1	Григор Тютюнник. Життєвий і творчий шлях письменника.	

		«Три зозулі з поклоном». «Вічна» тема «любовного трикутника» в новітній інтерпретації	
51	1	Григор Тютюнник. «Три зозулі з поклоном». Образ любові як втілення високої християнської цінності. Роль художньої деталі в розкритті характеру, ідеї ТЛ: художня деталь (поглиблено)	
		МИТЕЦЬ І СУСПІЛЬСТВО Ліна Костенко	
52	1	Ліна Костенко. Творчий шлях. «Страшні слова, коли вони мовчать», «Хай буде легко. Дотиком пера...» – ліричні роздуми про значення слова в житті людини, суть мистецтва, його роль у суспільстві	
53	1	Ліна Костенко. «Недумано, негадано...» – інтимна лірика як спонука до роздумів про суть кохання. «По сей день Посейдон посідає свій трон...»: мотив єднання людини зі світом рукотворної краси (мистецтво) і природою. Зв'язок з античною міфологією	
54	1	Історико-фольклорна основа історичного роману у віршах «Маруся Чурай» Ліни Костенко ТЛ: роман у віршах	
55	1	Роман у віршах «Маруся Чурай». Духовне життя нації крізь призму нещасливого кохання	
56	1	Ліна Костенко. «Маруся Чурай». Центральні проблеми: митець і суспільство, індивідуальна свобода людини	
57	1	Ліна Костенко. «Маруся Чурай». <i>Урок мовленнєвого розвитку №4</i> . План-характеристика Марусі Чурай	
58	1	<i>Контрольна робота №5</i> . Літературне “шістдесятництво”. Митець і суспільство	
		СТОЇЧНА УКРАЇНСЬКА ПОЕЗІЯ Василь Стус	
59	1	Василь Стус. Загальний огляд творчості. Поезія Стуса – зразок «стоїчної» поезії у світовій ліриці («Крізь сотні сумнівів я йду до тебе...»). Стан активної позиції ліричного героя.	
60	1	Василь Стус. «Господи, гніву пречистого...». Екзистенційна (буттєва) проблема вибору, віра в себе, надія на подолання всіх перешкод. Упевненість у власному виборі. Приклад великої мужності й сили духу ТЛ: екзистенційні ідеї в художньому творі	
61	1	<i>Урок літератури рідного краю №2</i> . Письменники рідного краю	
		СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА	
62	1	Історико-культурна ситуація наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття. Оксана Забужко. «Рядок з автобіографії», «Читаючи історію» ТЛ: постмодернізм; література елітарна, масова	
63	1	Юрій Андрухович. «Астролог», «Пісня мандрівного спудея»	
64	1	Галина Пагутяк. «Потрапити в сад»	
65-66	2	В. Діброва. «Андріївський узвіз»	
67	1	<i>Контрольна робота № 6</i> . Стоїчна українська поезія. Сучасна українська література	
68-70	3	УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ВИВЧЕНОГО	

УРОК 1

Тема. Суспільно-історичні умови розвитку української літератури ХХ ст., основні стильові напрями.

Мета. Формувати предметні та ключові компетентності: охарактеризувати в загальних рисах суспільно-історичні умови розвитку української літератури ХХ ст., її основні напрями та стильове розмаїття мистецтва 1920-х років; визначати основні літературні організації, угруповання 1920-х років; сприяти глибокому осмисленню трагедії масових репресій; пояснити поняття «розстріляного відродження»; уміти знаходити, аналізувати, систематизувати та узагальнювати одержану інформацію; аргументовано й грамотно висловлювати власну думку щодо порушених на уроці проблем; розвивати громадянську культуру учнів, здатність і готовність особистості до адекватної участі в суспільно-громадських процесах.

Обладнання: карта України, таблиці, фрагмент кінофільму, презентація

Тип уроку: формування компетентностей.

НЛ- 2: «Громадянська відповідальність».

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. Організаційний момент

Привітання з початком нового навчального року. Обмін побажаннями

II. Актуалізація опорних знань

1. Історична довідка (робота з картою)

Початок ХХ ст. для України був нелегким, бо приніс надію на відродження власної державності, тому що відбувся розпад Російської та Австро-Угорської імперії після Першої світової війни.

У 1917 році українські партії та організації проголосили Українську Центральну Раду, а потім згодом виникла Українська Народна Республіка. Проте після несприятливих внутрішньополітичних процесів та внаслідок складної зовнішньої політики в 1918 році влада ненадовго переходить до гетьмана Павла Скоропадського. Кривавою сторінкою стає війна з більшовиками, білогвардійцями та Польщею.

У 1920 році на більшій частині українських земель було встановлено радянську владу. З'являється Українська Радянська Соціалістична Республіка, яка наприкінці 1922 року буде включена до складу СРСР.

– Розгляньте уважно карту й визначте, які українські землі не входили до складу УРСР.

- У складі яких держав вони перебували?

- Які міста були столицями УРСР?

- Які українські землі потерпали від голоду найбільше?

2. «Калейдоскоп думок» (робота в парах)

- Перед вами лежать кілька цитат про той період, про який ітиме мова на сьогоднішньому уроці. Ваше завдання, прочитавши ці вислови, визначити слова, які, на ваш погляд, найточніше характеризують період 1920–1930-х років

- «Україна кипіла, як величезний казан на безперестанному шаленому вогні, і в цім казані виварювалися думки й почуття, наново перетворювалися світогляди, дивно змінювалися люди. Тим-то літературні явища цієї доби становлять надзвичайно строкату картину» (Олександр Білецький, український літературознавець).

«Росія самостійна держава? Самостійна! Так і Україна самостійна! Українське мистецтво має розвиватися самобутньо» (Микола Хвильовий).

«Без російського диригента наш культурник не мислить себе. Він здібний тільки повторювати зади, мавпувати. Він ніяк не може втямити, що нація тільки тоді може культурно виявити себе, коли найде їй одній властивий шлях розвитку. Він ніяк не може втямити, бо він боїться — дерзати!» (Микола Хвильовий).

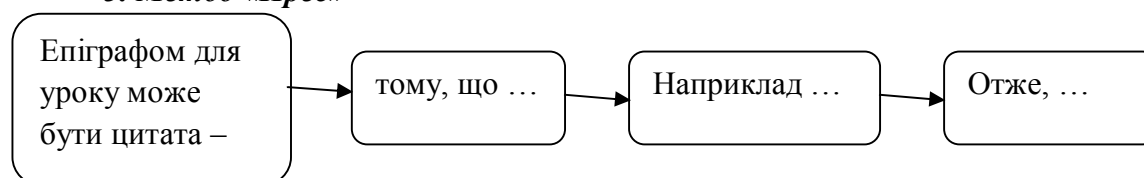
«Повна колективізація сільського господарства, зростання великих державних сільськогосподарських підприємств і озброєння радгоспів та колгоспів передовою машинною технікою... Піднестися до розуміння цих завдань, що стоять перед пролетаріатом СРСР і пролетаріатом цілого світу, — бойове завдання Спілки пролетарсько-колгоспних письменників» (З рішення Пленуму Спілки пролетарсько-колгоспних письменників «Плуг»)

«Коли Комуністична партія СРСР зрозуміла свою поразку, вона почала діяти забороненими методами: репресіями, замовчуванням, нищівною критикою, арештами, розстрілами... Трагічна доля покоління 20–30-х років демонструє усю силу українського духу, його творчий потенціал, необхідність свого шляху й незалежності від впливу інших культур».

- Отже, які слова, на ваш погляд, найточніше характеризують період 1920–1930-х років?(Розмаїття, різнобарвність, мінливість, трагічність, дискусійність, пошук, полярність поглядів тощо).

- А яка цитата може бути епіграфом до уроку і чому?

3. Метод «Прес»

III. Мотивація навчання

Учитель. У цьому навчальному році ви продовжите вивчення української літератури й здійсите мандрівку художніми світами творів письменників ХХ століття. Вам відкриється художня самотність українського письменства, естетична неповторність національної картини буття народу.

Щоб глибше осмислити характерні тенденції літературного життя на певному етапі історії, потрібно розглядати її в контексті суспільно-політичного й загальнокультурного процесу. Саме з цього ми й розпочнемо нашу мандрівку у світ літератури ХХ століття.

IV. Повідомлення теми й мети уроку

V. Опрацювання навчального матеріалу

1. Літературна ситуація

- Українські письменники 20-х рр. ХХ ст. розрізняли дві дійсності – національне, близьке їм відродження, та невідповідну його змістові більшовицьку версію життя, задля якої вимагалось заперечувати минушину, виповнюватися класовою ненавистю. Світ розчухнувся, як писав М. Рильський, «на «так» і «ні» - на «біле і червоне», зумовивши болісне роздвоєння людської душі. Неприхована правда промовляла у творах М. Хвильового, Є. Плужника, В. Підмогильного та інших. Література залишилася вірною гуманістичним принципам. Вона зберігала віру в незнищенні духовні цінності, хоч і сама зазнала впливу руйнівних чинників.

2. Художньо-стильові напрями й течії в літературі

- Давайте нагадаємо, про які літературні напрями ми вже з вами знаємо? (бароко, класицизм, сентименталізм, романтизм, реалізм).

- У ХХ ст. домінували такі стильові напрями: модернізм (наприкінці ХІХст.-1920-і роки), соцреалізм (1930-1980-і роки) і постмодернізм (1980-і – початок ХХІ ст.). У центрі кожного з цих напрямів була людина, щоправда, соцреалізм як панівна ідеологія руйнувала особистість, модернізм боровся за неї як за індивідуальність, а постмодернізм зображав зневіру в людині.

У 20-і роки ХХ ст. розвивається нова хвиля модернізму, що проявився в багатьох індивідуальних стилях, які можна умовно згрупувати в течії: символізм, футуризм, імпресіонізм, неоромантизм, експресіонізм, авангардизм.

3. «Майстерня літературного критика» (робота в парах)

- Вам потрібно, працюючи в парах, написати по кілька представників течій та їх основних рис.

4.Робота з підручником

-Вам потрібно прочитати про літературні угруповання і скласти таблицю

Дата угруповання	Назва угруповання	Представники
1918 р.	«Біла студія»	П. Тичина, М. Семенко, Л. Курбас
1919 р.	«Музагет»	Об'єднало митців різних напрямів
1920 р.	«Гроно»	М. Зеров, М. Рильський, Филипович, Бургардт, Драй-Хмара
1921 р.	«Аспанфут»	М. Семенко, Гео Шкурупій, О. Слісаренко (Снісар), М. Ірчан (А. Баб'юк), М. Терещенко, М. Бажан, Ю. Яновський
1923 р.	«Аспис»	М. Рильський, Є. Плужник, М. Зеров
1924 р.	«Ланка»	В. Підмогильний, Є. Плужник, Б. Антоненко-Давидович, Т. Осьмачка, Б. Тенета, Г. Косинка
1926 р.	МАРС	В. Підмогильний , Г. Косинка , Є. Плужник , Тодось Осьмачка
1922-1932 р.	«Плуг»	Сергій Пилипенко, Наталя Забіла, Дмитро Бедзик, Володимир Гжицький
1923-1925 р.	«Гарт»	В. Еллан-Блакитний, В. Сосюра, П. Тичина, М. Хвильовий, О. Довженко
1926-1928 р.	ВАПЛІТЕ	М. Бажан, О. Довженко, М. Куліш В. Сосюра, П. Тичина
1926-1930 р.	«Нова генерація»	М. Семенко, Г. Шкурупій, Л. Скрипник, Г. Коляда, Д. Бузько,
1926-1930 р.	«Авангард»	В. Поліщук О. Левада , Л. Чернов, Р. Троянker , В. Ярина, В. Єрмілов , Г. Цапок .
1926-1932 р.	«Молодняк» і ВУСПП	С. Воскрекасенко, І. Гончаренко, Я. Гримайло, І. Кулик, І. Микитенко, І. Ле, Л. Смілянський

5. Уведення поняття «розстріляне відродження»(випереджаюче навчання) Перший «літературознавець»

«Розстріляне відродження» – це умовна назва літературно-мистецької генерації українських митців 1920-1930-х років, які були репресовані більшовицьким режимом. Це поняття вперше запропонував діаспорний літературознавець Юрій Лавріненко.

Початком масового нищення української інтелігенції вважається травень 1933 р., коли стався арешт Михайла Ялового і самогубство Миколи Хвильового.

Значна частина талановитих митців була просто фізично знищена владою. Кульмінацією дій Радянського репресивного режиму стало 3 листопада 1937 року, коли «на честь 20-ї річниці Великого Жовтня» у Соловецькому таборі був розстріляний Лесь Курбас.

Другий «літературознавець»

Щоб придушити вільну думку, викликати страх, укріпити покору, сталінський режим розгорнув масові репресії. У 1930 році був організований судовий процес над Спілкою визволення України. Головні обвинувачення були висунені проти віце-президента Всеукраїнської Академії наук С. Єфремова. Перед судом постало 45 чоловік, серед них були академіки, професори, учителі, священнослужителі, студенти. Вироки були винесені суворі, хоча насправді ніякої підпільної організації не існувало. У 1938-1954 рр. було репресовано майже 238 українських письменників.

VI. Підбиття підсумків уроку

1. **«Кінозала»** (перегляд фрагмента фільму «Червоний ренесанс» В. Шкурина та О. Фролова). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-205bbZKswI> (Час: 01.30-05.00; 08.00-16.30).
  - У 2004 році на кіностудії «Контакт» В. Шкурином та О. Фроловим було знято трисерійний документальний фільм «Червоний ренесанс», присвячений письменникам-жертвам сталінських репресій.
2. **Метод «Коло думок»**
  - Які факти вас вразили найбільше?
  - Чи могли митці врятуватися від переслідувань влади?
3. **Бліцопитування**
  - З чим пов'язані зміни в українській літературі ХХ ст.?
  - Які ви знаєте літературні угруповання першої половини ХХ ст.?
  - Що таке «розстріляне відродження»?
4. **Метод «Мікрофон»**
  - Сьогодні на уроці я ...
  - Після почутого виникли думки та ідеї ...
  - Якби був літературним критиком, я б так охарактеризував/охарактеризувала літературу ХХ століття ...

Учитель. Отже, українська література 20-х років ХХ століття розвивалася в складних соціальних, економічних і політичних умовах. Але, незважаючи на це, виступала рушійною силою в боротьбі народу за соціальну свободу й національне визволення, освоювала все нові й нові сфери народного життя, порушуючи злободенні суспільно-політичні й морально-етичні проблеми часу, вдосконалювала художні прийоми узагальнення різних сторін дійсності, вона (література) зростала й мужніла, відтворюючи духовний і емоційний світ нашого народу.

VII. Домашнє завдання

1. Повторити назви основних літературних організацій, пояснювати поняття «розстріляного відродження».
2. Написати есе, у якому викласти своє бачення трагедії митців «розстріляного відродження» за цитатою Л. Костенко «Українська література – це література заборонених і загиблих, розстріляних і зацькованих, вигнаних і забутих, через століття згаданих, через пів століття надрукованих».

ДАЛІ ЗА ПОСИЛАННЯМ:

<https://drive.google.com/file/d/1YScfkQWmx6gdqAKvpWgbbEWNEEnMmoXgw/view?usp=sharing>

